

Módszertani ajánló pedagógusoknak
a **Malvina, avagy a magyar Szappho sorsa a Kemenesalján**
című oktatási célú digitális tartalomhoz

1. Alapadatok

Az óra címe:	Malvina, avagy a magyar Szappho sorsa a Kemenesalján
Tervezett iskolafok:	általános iskola, középiskola
Évfolyam: (célesoport pontos megnevezése)	6-12. évfolyam
Tantárgy neve:	történelem, magyar nyelv és irodalom, hon- és népismeret, helytörténet
Témakör (kerettanterv / tervezési dokumentumok szerint)	a klasszicizmus és a romantika irodalma, nőtörténet
Időkeret	90 perc
Az óra típusa	új ismereteket feldolgozó óra
Az óra oktatási feladatai	A lecke bemutatja Dukai Takách Judit kemenesaljai születésű költő pályáját, az életében jelentős szerepet játszó írókat, költőket, a történelmi korszakot, amelyben alkotott.
Képzési, fejlesztési célok	A) Fejlesztési területek: problémamegoldó gondolkodás, lényegkiemelés, szövegértés, analitikus gondolkodás, következtetés, szintézisalkotás, kreativitás, megfigyelés, figyelem, emlékezet, rendszerezés, olvasás. A tanulók történelmi fogalomhasználatának kialakítása és a szakszókincs alkalmaztatása, a tanulók szövegértési, szövegalkotási és érvelési kompetenciáinak differenciált fejlesztése különböző tanulási és kommunikációs helyzetekben. B) Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: a tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, művészek, írók, költők munkásságát. C) Erkölcsi nevelés: készítsen fel az érték-konfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira.
Az óra várható eredményei	A diák képes legyen arra, hogy információkat keressen önállóan, következtetéseket vonjon le a megszerzett tudás birtokában, önállóan alkosson véleményt.
Alkalmazott eszközök	digitális források, képek, videó, hanganyagok, online teszt, wordart, genially alkalmazás
Fogalmak, tantárgyi kapcsolatok	Fogalmak: felvilágosodás, empire, biedermeier, nyelvújítás, episztola, emancipáció, Keszthelyi Helikoni Ünnepek Nevek: Dukai Takách Judit, Berzsenyi Dániel, Dukai Takách

	Zsuzsanna, Festetics György, Kis János, Wesselényi Miklós, Napóleon, Döbrentei Gábor, Horváth Elek, Kazinczy Ferenc, Schöpflin Aladár Topográfiai ismeretek: Magyarország, Kemenesalja, Duka, Sopron, Keszthely

Ajánlás:

Tisztelt Pedagógus!

- Napjainkban a könyvtárhasználat oktatása nem hagyatkozik csupán a hagyományos könyvtári szolgáltatások megismertetésére, hanem rugalmasan követi a kor elvárásait. Folyamatosan megújult, megfogalmazott célja a tehetséggondozás, a tanulók információs műveltségének, azon belül is legfőképpen könyvtárhasználati tudásuk, szövegértésük, logikus gondolkodásuk és kreativitásuk fejlesztése. Célja továbbá az önálló tanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése, az iskolai tanulási folyamat során részekre bontott ismeretelemeket egységbe foglaló, szintetizáló, az információs műveltséget és a forráshasználati képességeket mozgósító tudás mérése, értékelése, akár játékos formában is. Ennek a projektnek az „újdonsága”, hogy összekapcsolja a játékos feladatokat és a technológiát annak érdekében, hogy – a tantervhez, helyi tanmenethez kötődően, arra épülve, de mégis egészen eltérő feltételekkel – megszünjék a képességfejlesztés és a tudásanyag közötti szakadék, amely a hagyományos tanulási folyamatot jellemzi. A gyorsan változó világ másfajta képességeket és tudást kíván. Az új tanulási környezetben a diákokat olyan hatékony segédeszközökkel is el kell látni, amelyek sokoldalúan és tartósan segítik, sőt motiválják is a tanulni vágyókat az újdonságok megismerésére. Az oktatási csomag célja a technikai tudás fejlesztése is, vagyis a rendelkezésre álló eszközök nem öncélú használata, hanem a feladat sikere érdekében történő alkalmazása. A forráskutatásban, a helymeghatározásban, a navigációban, a kapcsolattartásban, majd a szerzett tapasztalatok, információk dokumentálásában mindig a megfelelő IKT-eszköz alkalmazása szükséges. A „tanulás” fogalmát nem a hivatalos, tantervi értelemben használja a projekt, hanem olyan kontextusban, amely a bárki által hozzáférhető kulturális vagy szórakoztató tudásanyag felfedezésére ösztönöz, miközben a „tanuló” egy e-learning jellegű folyamat résztvevője.
- Az óra izgalmas és érdekes feladatok, videó- és hanganyagok, fotók segítségével ismerteti meg a diákokat a felvilágosodás utáni időszak (empire, biedermeier) történelmi eseményeivel, azokkal a közéleti szereplőkkel, írókkal, költőkkel, akik Dukai Takách Judit életében fontos szerepet játszottak, irodalmi pályafutásának helyszíneivel, a kor divat-, és zenei irányzataival, a női emancipáció kezdeteivel.
- Az óra szerkezete lineáris, a kemenesaljai születésű költő életének egymást követő eseményeire épülve hívja fel az iskolások figyelmét a kor problémáira, amelyek napjainkban is jelen vannak: iskolázottság lehetősége, anyagi és szellemi elismertség megléte/hiánya, női egyenjogúság, érzelmi hullámvölgyek leküzdése. Mindamellet új irodalmi, történelmi ismeretekre is rávilágít, amelyekre tanórán ritkán van lehetőség: napóleoni háborúk hatása, építészet- és divattörténelmi stílusok, episztola, írói álnevek.
- A tananyag egyénileg is megoldható, de a csoportos munkaforma alkalmazására is kitűnő lehetőséget ad, ezáltal kooperációs eszközökkel differenciálásra is használható. A csoportoknak célszerű témakörönként kiadni az egyes részeket feldolgozásra, majd az óra második felében, vagy a következő órán a megszerzett információkat a kijelölt személyek átadják a többi csoportnak. Az ellenőrző feladatot (szabadulószerződés) akár önállóan is megoldhatják a diákok.

- Az oktatási anyag gerincét Vadász Norbert: Dukai Takách Judit élete és munkái (Budapest, 1909.) című kötete adja, amely a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia keretében a könyvtári digitalizálási pályázat részeként vált elektronikusan elérhetővé.

Témakörök

1. [Oktatási csomag Dukai Takách Judit életéről és költészetéről](#): Bevezető és inspiráló gondolatok a digitális oktatáscsomaghoz.
2. [Szülőföld és család](#): A Dukai Takách család származási helyéről, Dukáról és Kemenesaljáról, ezek földrajzi elhelyezkedéséről kapnak információkat a diákok. A megszerzett tudásanyag memorizálását szókitöltős feladat segíti.
3. [A korszak nőideálja és divatja](#): Hanganyagok és interaktív kép segítségével a tanulók átfogó képet kapnak a korszak női divatjáról és nőideáljáról.
4. [Gyermekkora és tanulmányai](#): Szülei felvilágosultságának köszönhetően Dukai Takách Judit tanulmányokat folytathatott Sopronban, de ez a 19. század elején nem volt általános. Diákéveibe nyerhetnek betekintést az oktatási csomagot használók.
5. [Malvina „megszületése”](#): Ez a fejezet foglalkozik a költői pálya kezdeteivel, az első irodalmi alkotások megszületésével. Kitekintésként az iskolások megismerkednek az episztola fogalmával és a költői álnevek használatával, amely megszokott az irodalmat művelők körében. A jelentősebb költők, írók álneveinek megjegyzését feladatok, az episztola műfaji sajátosságainak megértését hanganyag, szókitöltős teszt, kvíz és szócikk segíti.
6. [Berzsenyi és Dudi](#): Berzsenyi Dániel és Dukai Takách Judit kapcsolatán kívül a női emancipáció kérdésköre kerül a középpontba, ill. a férfi – női viszony sajátosságáról is képet alkothatnak az iskolások a témakör feldolgozása során.
7. [A Keszthelyi Helikoni Ünnepségeken](#): Virtuális séta keretében be lehet járni a keszthelyi kastély termeit, parkját. Az épület jelentős szerepet játszott a költő életében, hiszen itt rendezték a Keszthelyi Helikoni Ünnepségeket, amelyre – egyedüli nőként – Dukai Takách Judit is meghívást kapott.
8. [Házassága, hervadása](#): Ez a rész a költő családi kapcsolatait állítja górcső alá, valamint bepillantás nyújt az adott korra jellemző biedermeier stílusba.
9. [Nyughelye Dukán](#): Életútjának végéről, temetéséről, kultuszáról nyújt információkat a fejezet.
10. [Összegzés](#): A tananyag összefoglalása.
11. [Ellenőrző feladatok](#): Szabadulószoba, egyénileg vagy csoportban is megoldható játékos feladatok, amelyek segítenek átismételni és rögzíteni a megszerzett tudásanyagot. Esetlegesen az órai munka értékeléséhez is használható.
12. [Olvasásra ajánljuk](#): Az oktatási tartalom feldolgozását segítő szakirodalmi jegyzék. A dokumentumokat ajánlott a feldolgozó óra előtt kiadni a tanulóknak.

Készítette: Várnainé Balogh Beáta

Ajánlott irodalom pedagógusoknak
Dukai Takách Judit költő életéhez, munkásságához

Ágh István

Dani uraságnak

Lírai szociográfia Berzsenyi Dánielhez. Többek között Dukai Takács Juditról

In: Életünk. - 21. évf. 1 (1984. jan.), p. 27-37.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Eletunk_1984/?pg=40&layout=s

Cséby Géza

Dukai Takács Judit a Balaton-felvidék egyik korai tájleírója (esszé)

In: Dr. Cséby Géza író, költő, műfordító, irodalomtörténész, művelődéskutató saját honlapja

<http://www.csebygeza.hu/esszek/dtakacs.pdf>

Dala József

Judit-napjára : hárfás és galambos

Dukai Takách Juditról. - Fényképekkel

In: Vas népe. - 36. évf. 289. sz. (1991. dec. 10.), p. 5.

Dobai Péter

Versek egy elnémult klavírra : nemes és nemzeti Dukai Takách Judit késő rokokó és kora biedermeier stíljében. - Budapest : Accordia, 2002. - 222 p. (Mai magyar líra ; 1.)

A szerző, Dobai Péter bejárta azokat a tájakat - köztük Vas megyét - amelyek Dukai Takách Juditot is megihlették. E kutatások után - a költő nyelvezetét és stílusát követve - versek egész sorát publikálta a szerző a Judit-ciklusokban. E versekben megelevenítette azt a régen letűnt magyar világot, amelyben a költő élt, verselt.

Dukai Takách Judit / [az anyagot összegyűjt. és szerk. Katona Istvánné] ; [sajtó alá rend. Pallósiné Toldi Márta]. - Szombathely : Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, 1988. - 47 p. (Vasi életrajzi bibliográfiák ; 21.)

Fábri Anna

"A szép tiltott táj felé" : a magyar írók története két századforduló között, 1795-1905. - Budapest : Kortárs, 1996. - 250 p.

27-35. p.: Dukai Takách Juditról

Fedor Ágnes

"Asszonyisággal... a poézis hadat nem visel" : Dukai Takách Judit emlékére

In: Nők lapja. - 1966. 17. sz., p. 4. : ill.

Fenyő István

Dukai Takách Judit költő a magyar klasszicizmus korszakában (Duka, 1795 – Sopron, 1863)

A Magyar Irodalomtörténeti Társaság szombathelyi vándorgyűlésén, 1989. szept. 22-én elhangzott előadás

In: Soproni szemle. - 44. évf. 1. sz. (1990), p. 1-10.

http://epa.oszk.hu/01900/01977/00167/pdf/EPA01977_Soproni_Szemle_1990-xliv-1.pdf

Fenyő István

Költő a magyar klasszicizmus korszakában: Dukai Takách Judit

In: Jelentkezünk. - 1990. szept., p. 68-77.

Hegedüs Ferenc

"Halhatatlanná leendő leánya az éneknek..."

Dukai Takách Juditról

In: Vasi szemle. - 21. évf. 3. sz. (1967), p. 458-464.

Kemenesaljai Életrajzi Lexikon

<http://www.cellbibl.hu/index.php/kemenesaljai-eletrajzi-lexikon/10-lexikon/28-dukai-takach-judit>

Kocsis Rózsa, R.

Dukai Takács Judit élete és költészete. - Budapest : ELTE, 1972. - 112 p.

Kozák Péter

Névpontkönyv : ötvenhét portré a magyar művelődéstörténetből. Budapest : Nemz. Örökség Int., 2016. 255 p.

204-207. p.: Dukai Takách Judit költő életéről

Laczkó András

Tanulmány Dukai Takács Juditról : Cséby Géza összefoglalója

Cséby Géza Dukai Takács Juditról írt (Balatonfüred, 2002.) kötetéről

In: Életünk. - 41. évf. 4 (2003), p. 373-374.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Eletunk_2003/?pg=426&layout=s

Malvina, azaz Dukai Takách Judit

In: Vas népe. - 45. évf. 86. sz. (2000. ápr. 12.), p. 5.

Merklin Tímea

Dani uraság nem irigy : oszlop és park a költőnő, Dukai Takách Judit tiszteletére

A Dukán létrehozott, szept. 25-én felavatott irodalmi emlékhelyről, ünnepélyes átadásáról. - Fényképekkel

In: Vas népe. - 44. évf. 225. sz. (1999. szept. 27.), p. 1., 7.

Ölbei Lívía

Hova menekül az élet?

A Dukai-Takách-kúriáról és Dukai Takách Juditról. - Fényképekkel

In: Vas népe. - 41. évf. 265. sz. (1996. nov. 13.), p. 5.

https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/VasmegeveVasNepe_1996_11/?pg=156&layout=s

Papp János

Dukai Takács Judit kiadatlan levelei

In: Vasi szemle. - 40. évf. 1. sz. (1986), p. 131-139.

Papp János

"Méltó áldozat az élet oltáránál" : Dukai Takács Judit ismeretlen verse

In: Vasi szemle. - 41. évf. 2. sz. (1987), p. 264-267.

Péterffy Ida

Dukai Takács Judit emlékezete

Fényképekkel

In: Vasi szemle. - 29. évf. 1. sz. (1975), p. 140-144.

Podonyi Hedvig

Kitűnők : hölgyporték a múltból. - Budapest : Fekete Sas, 2014. - 253 p. (Öregbetűs könyvek)
59-66. p.: Dukai Takács Judit költőné életéről

Simonffy András

Dániel és Judit

Berzsenyi Dániel és Dukai Takács Judit kapcsolatáról

In: Kortárs. - 36. évf. 7. sz. (1992. júl.), p. 79-83.

Simonffy András

Dukai Takács Judit

Tanulmány a 200 éve született Dukai Takács Juditról (1795, Duka - 1836, Sopron), valamint Berzsenyi Dániellel folytatott levelezéséről, kapcsolatukról

In: Életünk. - 1995, 12, p. 1127-1132.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Eletunk_1995/?pg=1170&layout=s

Sudár Lászlóné Molnár Zsuzsanna

Juditból Malvina lesz : Dukai Takács Judit emlékére / Sudár Lászlóné Molnár Zsuzsanna

Emlékezés a dukai születésű költőnőre. - Illusztrációkkal

In: Életünk. - 52. évf. 6 (2014), p. 46-66.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Eletunk_2014/?pg=449&layout=s

Sudár Lászlóné Molnár Zsuzsanna

Juditból Malvina lesz : esszé - regényes interludiumokkal : Dukai Takács Judit költőné emlékére, 1795-1836. - Szombathely : Savaria University Press, 2015. - 236 p.

Tóth Péter

A „Magyar Sapho” : Dukai Takács Judit (1795-1836) és íróbarátai

In: Életünk. - 2000. 11-12. sz., p. 1016-1029.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Eletunk_2000/?pg=1129&layout=s

Vadász Norbert

Dukai Takács Judit élete és munkái. - Budapest : Franklin-Társ., 1909. - 210 p.

Versei: p. 61-174., prózai munkái: p. 177-210.

Vadász Norbert

Vasvármegye a magyar irodalomban. - Szombathely : Egyházmegyei Könyvnyomda, 1908. - 72 p.

http://www.vasidigitkonyvtar.hu/vasidigiportal/image/vdkweb/vm_magyarirodalomban/magyarirodalom.html

Vathy Zsuzsa

Nőírók - ma

Többek között Dukai Judit életéről, költészetéről

In: Kritika. - 1996. jún. 6. sz., p. 28.

https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/MTA_Kritika_1996/?pg=271&layout=s

Zászkaliczky Zsuzsanna

Dukai Takács Judit : a "magyar Szapphó"

In: Protestáns hősök 2: félszáz portré az elmúlt fél évezred magyar történelméből / [szerk. Faggyas Sándor].
- Budapest : Press-Pannonica-Media : AmfipressZ, 2017. - p. 84-90.

Az irodalomjegyzéket összeállította: Szalainé Bodor Edit